

Foto: Frans Andringa

Het goede leven van Marc van Roon

Portret

Jazzpianist Marc van Roon (42) geeft met zijn organisatie **Art in Rhythm** sinds 1993 muzikaal-sociale trainingen bij bedrijven als Shell, BMW, Price Waterhouse Coopers en Deutsche Bank. Ook speelt hij in het European Jazz Trio en het kwartet van saxofoniste Tineke Postma. Hij is docent aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen. Door **Jurgen Tiekstra**.

Denken „Mijn vader is pianist, daarom stond bij ons thuis een vleugel. Ook mijn beide oma's speelden piano. Mijn vader werkte bovendien bij Paul Acket, een *music agency* dat artiesten naar Nederland haalde en concerten organiseerde voor bijvoorbeeld The Rolling Stones. Hij moest vaak naar festivals in het buitenland om artiesten te begeleiden. Ik herinner me dat hij terugkwam van een festival in Brazilië met veel nieuwe lp's bij zich. Ik hoorde veel muziek thuis. Zo kan ik me herinneren dat mijn oma Verdi opzette en ik dat heel mooi vond. Maar vooral de platenverzameling van mijn vader was heel inspirerend. Hij had alle grote jazznamen, maar ook popmuziek, zoals Stevie Wonder.

Het sprak niet vanzelf dat ik ook de muziek in ging, maar ik merkte toen ik tien was dat mijn relatie met de piano heel natuurlijk was. Ik kon al snel de *boogie woogie* spelen. De wereld van de klanken fascineerde mij. Als ik terugkijk, was die wereld een soort bevrijding. Ik weet niet of dat het juiste woord is, maar op die leeftijd zit je heel erg in de wereld van klokkijken, cijfers, regels, school. Ik hing zelf meer naar het magische, naar de klank, het gevoel. Daar bleek piano het perfecte middel voor. Misschien was ik wel dromerig, maar ik was vooral een energiek kind. Met mijn broertje speelde ik op tennisrackets; dat waren gitaren. Zo deden we de popbands na.

Die wereld van improviseren vraagt jezelf te ontdekken

Ik had veel vrienden die muziek maakten. Op mijn elfde zat ik mijn eerste bandje. Vanaf toen heb ik altijd opgetreden: van festivals tot jazzclubs. Door het werk dat ik nu doe, realiseer ik me nog meer dan toen hoe bijzonder dat was: dat je elke zondag met een paar vrienden muziek gaat maken, gaat ontdekken, gaat jammen. Die wereld van improviseren vraagt erom jezelf te ontdekken, te experimenteren, innovatief te zijn. Terwijl je op die leeftijd op de middelbare school zit, waar je elkaar juist vaak kopieert. Maar als je gaat jammen, ga je zonder plan met elkaar zitten, zonder afspraak, zonder daar al te veel over te vergaderen. Als je dat doet, dan ontstaat er iets. Nu is dat proces mijn grootste *drive*.”

Denken „Mijn werk met bedrijven is in 1993 ontstaan. Toen kwam ik terug uit New York waar ik na het conservatorium had gestudeerd. Ik was erg geboeid door spiritualiteit, door meditatievormen, de ontwikkeling van de wereld, onze manier van leven. Ik dacht: wat kan mijn muziek daarin betekenen? Ik kreeg een teletje van iemand die trainingsprogramma's ontwierp voor Shell International. Zij zei: 'Ik heb hier veertig managers zitten. Zij moeten leren omgaan met een continu veranderende werkomgeving. Kun jij iets bedenken met muziek?'

De muziekwereld heeft een aantal waardevolle ingrediënten. Ik nodig mensen uit in die wereld om ze te prikkelen met beelden, verhalen en muziek. Ik speel zelf, laat muziek horen en nodig mensen uit zelf muziek te maken. Ik wil dat zij naar zichzelf en anderen kijken vanuit de wereld van de muziek, wat inzicht kan geven in het eigen gedrag en het functioneren van een team.

Ik heb dit samen opgezet met percussionist Joshua Samson. We zijn met een heel team aan de slag gegaan: met zijn broer, een groep zangeressen, slagwerkers, een yogaleraar. We hebben heel veel geluk gehad. Via Shell kwamen we op een managementconventie in Brussel, waar trainers en HR-managers kwamen van BMW in München en IBM in Italië. Ook was er een Duitse professor die veranderingsmanagement-training gaf aan Mercedes Benz. We kwamen zo in contact met grote bedrijven.

Vaak wil een opdrachtgever een andere cultuur in de organisatie. Dan wordt bijvoorbeeld gezegd: 'Onze bank heeft vijf kernwaarden: innovatief, klantvriendelijk, ...' Om die woorden te laten leven, komen ze bij ons. Klantgerichtheid bijvoorbeeld heeft te maken met goed luisteren. Je kunt geen muziek met anderen maken als je dat niet goed doet. Zo moet je vaardigheden ontwikkelen om in te spelen op de behoeftes van de klant. Dat is een jansessie: samen ontdekken.

Mensen verbinden zich door een gedeelde passie. Als ik bij een bedrijf kom, vraag ik weleens: wat is het ongespeelde lied van jullie organisatie? Het lied waardoor mensen, wanneer ze hier binnen komen, voelen: hier swingt het, hier wil ik bijhoren? Dan valt er een stilte. Maar het dwingt mensen na te denken over de ziel van de organisatie.”

Oeloven „Ik denk dat klank iets heel groots is. Ik geloof in een scheppende kracht, wat voor woord je haar ook geeft. Die kracht heeft voor mij te maken met klank en zit in onszelf en de wereld om ons heen. De Soefi-schrijver Hazrat Inayat Khan schreef in zijn boek *Music* over het goddelijke in de muziek. Als ik piano speel, voel ik die kracht soms door mijn handen stromen. Dan krijg ik het gevoel: hé, dit is groter dan mijzelf. Maar als ik dat wil controleren, gaat het stuk. Het ontstaat als ik me overgeef aan die *flow*, aan waar de muziek naar toe wil.

Vroeger op mijn school kwam ik in aanraking met de christelijke kijk op het leven, alleen al door kerst en Pasen. Dat kreeg ik van huis uit niet mee. Mijn moeder was atheïst. Mijn vader kwam ook uit een vrij *down-to-earth*-omgeving, maar had wel een oma die een medium was. Ze had een echte glazen bol, er kwamen mensen bij haar langs. Mijn oma van de andere kant zat bij de Christian Science Community, waar zij veel steun aan had. Ik zag wat dat haar deed. Dat raakte mij.

De meest waardevolle dingen in het leven zijn ontastbaar

Mijn vader had een abonnement op *De Bres*, een new age-tijdschrift. Dat verslond ik. Ik was altijd op zoek naar: er moet meer zijn, maar waar is dat? Dat gevoel leeft in je. Daarom begin je die zoektocht naar de diepere betekenis van het leven: Wie ben ik? Waarom zijn we hier? Wat is de wereld om mij heen? Wat is de wereld in mij? Je leest dat mensen al eeuwen met die vragen bezig zijn. Zij hebben niet zozeer een antwoord, maar gaan er mee om. Ik denk niet dat je het antwoord kunt hebben. Ik denk dat het leven groter is dan denken kan bevatten. Maar als ik mijzelf dit hoor zeggen, vraag ik me af: weet ik dit zeker? Nee, ik weet dat niet zeker.

Fritjof Capra gebruikt een mooie metafoor: we kennen allemaal de smaak van zoetheid in suiker. Als we willen weten waar die zoetheid zit, zijn we gewend het onder de microscoop te leggen. Maar dan zie je alleen de afzonderlijke chemische elementen: koolstof, waterstof, zuurstof. Niet de zoetheid. Zoetheid ontstaat door de verbinding van die elementen. Dat maakt het ongrijpbaar. De meest waardevolle dingen in het leven zijn ontastbaar.”

Genieten „Momenten van genieten ontstaan met anderen. Niet altijd, maar meestal wel. Zelfs als ik ergeens alleen ben, als ik in mijn eentje in een hele mooie omgeving sta, in de natuur. Ook dan geniet ik omdat ik weet dat er anderen zijn, al zijn ze niet daar. In hun afwezigheid zijn ze aanwezig.

Je kent dat vast, dat je aan tafel zit met mensen, tijdens een diner, en de sfeer op een gegeven moment zo goed is dat het niet uitmaakt wat je zegt: zelfs de grootste onzin is betekenisvol. Maar als iemand op staat om naar de wc of naar huis te gaan, dan wordt dat verbroken. Die sfeer was op dat moment door de mensen daar ontstaan.

In de muziek is dat ook zo, je kunt jammen met mensen en beseffen: hé, hier gebeurt nu iets bijzonders, hier gebeurt iets speciaals. De mooiste muziek bereik je niet in je eentje. Je hebt anderen nodig om te resoneren. Al vind ik het ook ontzettend leuk om een soloconcert te geven. Dan krijg je een relatie met het publiek en krijg je een verbinding met de vleugel. Dat is een andere dynamiek, maar ik kan ook daar van genieten.

Ik houd er wel ontzettend van alleen te reizen, maar dan heb je vaak ontmoetingen met vreemden. Dat vind ik erg bijzonder; het contact met diegene naast je in het vliegtuig, met mensen aan de andere kant van de wereld die op dezelfde manier nadenken en dezelfde passie hebben.

Met het European Jazz Trio reis ik vaak naar Azië. Het trio is daar heel succesvol. Eind oktober hebben we in Korea gespeeld voor een zaal met drieduizend man, die twee avonden was uitverkocht. Dat is zo'n ontzettende kick. Ook als je daarna in je eentje op je hotelkamer zit. Dat hoort er ook bij: om dan naar binnen te gaan, even te mediteren en de stilte van binnen te zoeken. Daar kan ik ontzettend van genieten. Op een hotelkamer aan de andere kant van de wereld, doe je je ogen dicht en voel je de stilte en ruimte in de binnenwereld.”